

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához
czimzandók.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Szabó József**; Dr. **Berde Aron**, Br. **Jósika Sámuel**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: A phylloxera-ügyről. Dezső Miklós. — A baromfi-tenyésztésről. Murányi József. — Tagosítsunk, rendezzünk határt. Erdélyi Károly. — A czukorrépa Erdővidéken. Zöld Sándor. — Kertészeti zsebnaptár (könyvismeretetés.) Szentgyörgyi Lajos. — Példás község. — Gyümölcskedvelőknek. — Egyleti mozgalmak: Vál. ülés november 11-én. — Piaczi árak. — Hirdetés. —

A phylloxera-ügyről.

Megkezdődött a létértesi harez és küzdelem ott a bércek között is; első csattanása már ide hallatszott Baranya megyébe, hol 33 községről egy év alatt 68 községre emelkedett az inficiált községek száma, tehát egy év alatt 100 %-nál nagyobb az emelkedés; itt szőlő szőlőt ér, meleg a clima, hosszú a tenyészidő: május elejétől október végéig (még most is találók tojásokat). Van itt pusztítás nagy, mely ugyszólván óránként halad 45,000 hold szőlőterületen, itt valóban égetően létkérdés az évenként hiányzandó 3 millió frt (ennyi értéket mutat az évenként lefolyt vasuti szállítás).

És mióta mutatkozik itt a vész? 1887 óta lépett fel, tehát 3-ik éve mutatkozik s ha szorosán kikeresnők részletekig, már sokkal több község jőne zár alá. Hat—nyolcz többé-kevésbé száraz nyár kell csak s a kopár hegyoldalokról a vékony talajréteg az alatt fekvő községekbe zuhan alá az esők által. Az összes szőlőterületeknek circa 20—30%-ka száraz oldal, mely feltétlenül az erdészek körmei közé kerül, mint legsürgősebben befásítandó „véderő“ terület. Nem lesz más mód, mint alább szállani a meredek és száraz, köves oldalokról, mert domb és halom elég lesz még, csak úgy, mint Erdélyben. Immunos homok e megyében nincs. Homok tekintetében Somogy megye áll az egész Dunántuli kerületben egyedül, hol 25—30,000 holdnyi van.

„Mindeneket megpróbáljatok és a mi jó, azt megtartsátok“, mondja a biblia örökigazsága tételei között. Dr. Szaniszló igénytelen ajánlatomat is felemlíti adott véleményében s ajánlja, hogy a szénkénessel való gyérités szempontjából ne csak a jelenlegi rendszerrel ültetett szőlők vétesenek kísérlet alá, hanem tétessék kísérlet az általam 1888 január havában kibocsátott kis füzetben ajánlott u. n. tőkepár ültetéssel is, mely tőkepár fektetett gyökerekkel lenne ültetendő. És ez, ismétlem, csakis kísérlettételre ajánltatott.

Röviden el kell mondanom, hogy mely körülmény vezetett e füzet kibocsátására.

Itt Pécsen 1887 nyarán az első 45 infectió folt szénkénessel irtva lett (□ méterenként 300 gramm szénkénessel); 1888 nyarán már 165 folt lett irtva, részben pedig csak gyéritve (□ méterenként 24—30 gramm szénkénessel). Ma már harmadik évben 1000 infectió foltnál több van a 2300 kat. hold szőlőben. A pécsi szőlők déli és nyugoti meleg oldalokon vannak, talajuk igen eltérő, van mészköves, homokköves (itt lapor néven), van agyagos stb. Az általam kő, csak itt ott mély a talajréteg és az egyes szőlők aljában, hová a kapálás és eső által a talaj aláhordatott. A meleg oldalokon az európai fajok se diszlenek teljesen, legalább gyümölcseiket nem minden évben fejlesztik ki, mivel a gyökérzet a felső rétegben van inkább elterjedve a folytonos döntés által való szaporítás miatt, de még a felső réteg föld le is hordatott a víz és kapa által s mihelyt a legkisebb szárazság beáll, már a szemek fejletlenek, maga a tőke is szenvedvén. Itt az amerikai fajok diszlésére se lehet kilátás, tehát ezen száraz oldalak fenntartására irányítottam figyelmemet a fent jelzett árokba ültetés által, hol szénkénessel lehetne védekezni új ültetés mellett.

Tebát a szárazabb oldalok szőlők felújítása európai fajokkal volt czélom, erre alkalmasnak vélem ma is a szén-

kéneget, feltéve, hogy kellő eréllyel vitetik keresztül a fajmegválasztás, a telepítés, a szőlőmivelet s főleg a gyérités. Miután a phylloxera a gyökeret támadja meg és pusztítja el, tehát a gyökér alkalmas irányítása és elhelyezése lehet itt leginkább mérvadó. Füzetemben sincs más ajánlva, csak kísérlettel.

Eljárás a következő:

Egy hegyoldalon 1 méter széles és 70—80 cm. mély árkokat ásunk már ősszel, az árkok egymástól meredekebb oldalon 2 méter távolságra, lankásabb oldalakon a párhuzamos árkok középvonala 1.5 méter távolságra lenne, az árkok iránya a hegy lejtő irányával derékszög alak, vagy mint mondani szoktuk, keresztbe fut. Tavasszal, ha lehet gyökerez, különben pedig jó hosszú, jól kiérett, vékony bétokkal bíró vesszőket válogatunk kiültetésre; most 30—35 cm. mélyen lefektetjük a vesszőt, míg a hegyét majdnem derékszög alatt felfelé irányítjuk, ezzel szembe a másik szálát 10—15 cm.-nyire, alsó végét ellenkező irányba. Önként értetődik, hogy az árok alja laza földdel lesz kitöltve, hogy 30—35 cm. mélyen fektetett gyökérzetet nyerjünk tőkepárokkal. Egyik tőkepár a másiktól 2 meternyire esne, mert a lugos karok részére 1—1 méter hosszú hely kell, így minden szálnak egyoldalú lugos karja lenne, míg ezen körülbelül 1 méter lugos karok circa 0.5 méter főgyökér felelne meg vízszintes fekvésben. Mélységre mintegy 70—80 cm.-nyire nyulnának a mellékgyökerek a földszíntől számítva, esetleg az alsó rigolirozatlan altalajba is, míg oldalt szintén 50—50 cm.-nyire, de még tovább is a sorközön, a szintén forgatatlan talajba, csak hogy az oldalt növő gyökereknek utját vágja a gyakori trágyázás, mert ki van mondva, hogy 3—4 évenként rendszeresen trágyázni kell a szénkénegezett szőlőket. Milyen a rendszeres trágyázás? Három—négy évenként a sorokkal párhuzamosan 40—40 cm. távolságra 25—30 cm. mély árkokat ásunk, azokat meghordjuk trágyával 10—15 cm. vastagon s újra befedjük földdel. Mielőtt azonban a trágyaberakás megtörténne, mindig és minden az árokba benyúló gyökeret az árok falánál közvetlen jó éles ollóval el kell vágnunk, hogy a trágya az amugy is sértett gyökerekkel ne érintkezzék, mivel másként gyökérrothadás és gyökérpenész állana be. Ezen 3—4 évenként okvetlenül bekövetkező rendszeres gyökérkuratítás — mert annak kell vennünk — mint elébb mondtam, az oldalgyökerekkel, általában a gyökerekkel való behálózását a talajnak kizárja. A korhadt trágyába a visszavágott gyökerek új gyökérhajtásai belenőnek és pedig sűrűen, így táplálkoznak. A dus táplálék pedig kizárja a gyökerek tovaszaladását, a mit rendszeresen sovány talajban tapasztalunk, mivel mintegy önkéntelenül tápanyag után nyulik a gyökér, de másfelől szakember mondja, hogy a trágyázás egy, esetleg két évre is kihat a phylloxera távoltartására; illetve gyéritőleg működik.

Ezen mód mellett a főgyökérzetnek alkalom adatik a földszíne alatt 25—30 cm. mélyen a szénkénegezés vonalirányával párhuzamosan új és új mellékgyökereket nevelni

azon mélységben, hol a levegő, meleg és nedvesség legjobban befolyással vannak a gyökérzetre; hol a kapa éle el nem éri azt; mert keresztbe is kapálunk a sorok között. Olyanforma hegycsuszásokról nem félhetünk, minők a 70-es években Erdélyben gyakoriak voltak tavaszokként, mert a forgatatlan föld megtartja. A szárazság ily mélyre forgatott földbe pedig nem hat le, mivel mélyen kapálhatunk.

Igy mintegy 0.7—0.8³ méter talaj jut egy-egy tőke-nek, a mi elegendő, ha az trágyázva van 3—4 évenként. Ezen tiltetési módok szerint egy kat. holdra 2600—3500 tőke fér el s ha minden lugos karról csak 0.5 liter bort számítunk, akkor is 13—17 hectoliter bort termelünk és csak 10 frton hectoliterjét, akkor is 130—170 frt.

Tehát kísérletezni nem árt; mert hogy ezen védekezési mód a kísérletezésen keresztül ment volna, az nem áll, mivel 1888 óta idő sem volt hozzá, s így a priori elítélni nem lehet. Dr. Szaniszló által csakis kísérletre volt ajánlva Kolozsvárra, mint cultura; Medgyesre pedig mint cultura és védekezési mód, szintén csakis kísérletre. Kísérlet után és közben a gyökérzetet, annak fejlődését figyelemmel kell kísérni s csak több évi próba után kimondani ellene a vetőt. Ma a szalmaszálba is kapaszkodunk, mert nem tudjuk positive, hogy mi vár reánk a szőlőmiveltés terén, csak az bizonyos, hogy hosszabb-rövidebb idő alatt jelenlegi európai szőlőültetvényeink mind kipusztulnak és az immunus homok talajoknak biztos jövőjük van.

* * *

Legyen szabád ez alkalommal egy pillantást vetni az erdélyi karikás mivelet gyökérzetére s így azon nehézségekre, melyek a jelenlegi tiltetés és szaporítás mód mellett a szénkéneggel való fenntartás elé akadályokat gördítenek.

A szénkéneggel való gyérités ideje szabály szerint tavasz, nyár (virágzás után) és ős (szüret után).

Erdélynek igen sok agyag talaju szőlője van, hol tavasszal karózás, kötözés és kapálás után igen ritkán lehet szénkénegezni, mert nedves az alsó talajréteg, a szénkénegeg kellőleg nem oszolhat szét, hogy feladatát teljesítse. Nyáron virágzás után (junius hó közepe) néha esőzés miatt, mikor az agyag újra soká tartja a vizet, néha pedig a szárazság miatt nem lehet szénkénegező géppel dolgozni, mivel ha a felső réteg kiszárad is kellőleg, de az alsó réteg nedves s ha az alsó réteg száradását is bevárjuk, akkor repedések támadnak, melyeken a szénkénegeg elillan. Bekapálással ezen segitei alig lehet, mert 14 nappal a gyérités előtt és után a talajt bolygatni nem szabad. Ősszel szüret után (október) már ritkán van arra eléggé alkalmas talaj, mivel az őszi esők nedvesen tartják a talajt.

A legfőbb akadály pedig az, hogy a minél magasabb mivelet alatt tartott szőlőtőkének gyökere, annál mélyebbre nyulik a talajba. Egy szaktekintély írja nekem, hogy pinceásásnál 4 méter mélyen élő szőlőgyökeret találtak s azon élő phylloxerákat. A szénkénegeg pedig nagyon mélyen nem végzi feladatát, mivel 60—70 cm. mélyen szénkéneggel való irtásnál (□ méterenként 300 gramm) is élő phylloxere-

rák vettek nagy számmal, hát még 24 grammal való gyéritésnél mély gyökérzetű erdélyi karikás miveletnél forgataltan agyag talajban.

A szőlők tulnyomó része sornélküli, ezeknél is, meg a soros ültetésekénél is a felujtás döntés által történik s mikor egy aládöntött gyökérszálat ér közvetlen közelben a szénkének, azt megöli.

Nem azért szólaltam fel, mintha a szénkéneggel való védekezéstől bárkit is visszatartani óhajtának; de rossz néven nem veheti senki, ha figyelmeztetve lesz előre, mely körülményekre legyen főtekintettel és eredmény vagy eredménytelenség esetén könnyebben kikutathatja az okot.

A mit Pécs városa áldoz, azt aligha tette még város s most a harmadik év végén már gyanítani lehet, hogy aligha huzamos ideig győzi még a gyéritést: egyes gazdák még küzdenek tovább is, kiknek rendezett szőlők vannak, de csak a pusztulás odábbítása céljából való kísérlet lesz az.

Bármiként küzdünk is a jelenlegi szőlőcultura mellett, célt alig érünk s mindig azon nézet mellett maradok, hogy jelenleg hiányzik a belterjességet kívánó szőlőculturánál a munkaintelligentia, pedig Murray szerint a munka a versenyharczban épen olyan nagy tényező, mint a tőke és a hatalmat nem a tőke, hanem a munkaintelligentia teszi.

Nem is lesz az másképpen, hanem vagy a szőlőbirtokosnak kell érteni a szőlőmivelést alapjában és részleteiben kezdettől végig, vagy pedig jól kiképzett vinczellért kell tartania, hogy a szakközegek által ajánlott és előadottakat legyen ki végre is hajtassa s ne legyenek az előadások pusztába hangzó szavak. —

Pécs.

Dezső Miklós.

A baromfi-tenyésztésről.

Alig van udvar vagy gazdaság, melyben ne látnánk baromfiakat. Egyaránt tenyésztik ezeket úgy a szegény, mint a leggazdagabb ember.

Mind a mellett tehát, hogy a baromfiak tenyésztésének szükségét a társadalomnak majdnem mindegyik osztálya nemcsak hasznos, de szükségesnek találta, valjon gondolt-e valaki arra, hogy ezen gazdasági ágat az eddiginél nagyobb figyelemmel üzve, nem volna-e jövedelmezőbb?

Nem, — mi ezt igen krajczáros dolognak tekintettük, s ilyennel foglalkozni tekintélyünken alólinak véltük.

Nem így gondolkoztak azonban a nyugoti művelt államok lakói. Francia- és Olaszország milliókat vesz be tisztán a baromfi tenyésztésből. Gyönyörű fejlődésnek indult az okszerű baromfi-tenyésztés ügye újabban a Királyhágón túli részeken is és nem egy baromfi gazdaságot ismerek ott, mely csekély befektetés mellett ma százakat jövedelmez. Csak nálunk alszik még az ügy! Nálunk alig gondoltak arra, hogy ezen gazdasági ág, jó fajtát tenyésztve s a tenyésztést okszerűen üzve, megállja jövedelem szempontjából a versenyt bár melyik más mellékes gazdasági foglalkozásunkkal.

Alig gondoltak arra, hogy aránylag kis területről, pár forint befektetéssel a baromfi tenyésztés által nem krajczárokat, de ezer forintokat is lehet bevenni.

Kis utánnajárással tisztán a baromfi-tenyésztésből beveheti majdnem minden kis és középbirtokos azt az összeget, melyet birtokáért adó fejében kell hogy fizessen. Es ebben nincs is semmi csodálatos.

A nemes fajták okszerű tenyésztése 2—300%-kal többet jövedelmez, meglevő degenerált fajtánknál; mert tojáshozamuk és husztermelésük 2—3-szor akkora, mint a közönséges fajtáké.

Különbömben semmi sem igazolja az okszerű baromfi-tenyésztés kitünő hasznos voltát inkább, mint azon körülmény, hogy ugyannyira rohamosan halad, hogy a jelenlegi nemes fajtákat tenyésztők nem képesek annyi állatot tenyészteni, a mennyit a közönséges piaci áraknál 1—2000%-kal magasabb árakon el tudnak adni. S hogy ezen árak nem rövid életűek, arról tanuságot tehet (csak egyet hozzak fel) Anglia, hol az okszerű baromfi tenyésztést 40 év óta üzik és ha valaki onnan egy törzs nemes állatot hozat, ma sem kap meg 3 darab valamire való nemes tenyészttyukot 100—150 frton alól s ezeknek tojásaikért darabonként 3 frtot fizet.

Mindezekkel nem azt akarom mondaai, hogy ha valaki reá adja magát a baromfi-tenyésztésre s nemes állatokat tart, azok darabjáért mindjárt 50 frtot s egy darab fajta tojásért 3 frtot kap; hanem csak azt, hogy a nemes faj tenyésztés sokkal jövedelmezőbb a közönséges baromfi tartásnál, mert — a mint természetes is, — a nemes állatoknak az egész continensen van piaczuk, míg a közönséges állatok inkább csak belfogyasztásra szorulnak.

A tojás és tojás, baromfi és baromfi között épen olyan különbség van, mint alma és alma között.

Igaz, hogy mi még nem állunk az izlés azon fokán, hogy a különbséget meg tudjuk vagy meg akarjunk tenni; de a külföldiek, például a francziák, sokkal jobban fizetik a Houdán, La Flèche, Dorking vagy más nemes baromfi fajták tojásait és husát konyhai czélokra is, mint a hogy fizetik a mi közönséges tyukjaink termékeit.

A fenntartási költség mindkettőnél ugyanegy, csupán a befektetési tőke és gondozás tesz valamivel többet a nemes fajok tenyésztésénél; az eredmény pedig összehasonlíthatlanul nagyobb.

Tegyünk tehát e téren is valamit, fogjunk kezét s együttes erővel karoljuk fel a baromfi-tenyésztés ügyét, tömörüljünk az erdélyi gazdasági egyesület köré s alakítsuk meg ennek keretében a baromfi-tenyésztési szakosztályt.

Kolozsvárt.

Murányi József.

Tagosítsunk, rendezzünk határt.

Szemben azon alapos és szellemes fejtegetéssel, a mellyel Gróf Schweinitz Gyula a tagosítás és birtokrendezés eddigi rendszerének megváltoztatását sürgeti, —

nem lesz érdektelen visszamenni egy régibb (épen tíz éves) előadásra, mely főleg a gyakorlati gazdasági hátrányokkal foglalkozik! Czime: „A földbirtokok szét daraboltságának hátrányai; a sepsi-szent-györgyi vándorgyűlésen 1879 october hó 5-én előadta Erdélyi Károly; kivonatos tartalma pedig a következő:

1. A földbirtokok szét daraboltságának hátrányai számcsak; egyik elvitázhatlan nagy hátrány az idővesztés. Valjon miért fizeti eselégeit és napszamosait a gazda? miért tartja igás állatait? Gondoljuk csak meg, hogy a határ különböző pontjain szétszórva s egymástól távol fekvő földdarabok között a közlekedés mily sok időt vesz igénybe! Legérzékenyebben sujtja a gazdát e körülmény sürgős munka idején. De lássunk egy példát!

A gabona megérett és az aratás kezdetét vette. Péternek egy tagban van birtoka s hozzá lát gabonája letakarításához. Egyszerre az égen gyanus jelek mutatkoznak; nyakra-főre dolgoztat tehát embereivel és learatott, kévébe kötött gabonáját kalangyába hordatja, vagy nyomban szekerekre rakatva, csürbe küldi. A munka gyorsan halad és már végéhez közelg, mire a vihar előhírnökei gyanánt egyes nagy cseppek kezdenek hullani és a gazda nyugodtan szemlélheti háza eresze alól az özönlő esőt; mert hiszen munkáját a kellő időben elvégezvén, termése megmentetett.

Pálnak is körülbelül annyi földje van és annyi gabonája terem, mint Péternek, azzal a különbséggel, hogy nem egy tagban, hanem a határ négy különböző pontján. Mi történik most aratáskor? Az egyik földről a gabona letakarítatván, hozzá kell fogni a másikhoz; de ez távol van és időbe kerül míg a csapat oda ér, még ha szekeren viszik is; hát még ha az utat gyalog kell megtennie! Az aratók szépen ballagva elindulnak; megérkezvén, szintén csak hosszas készülődés után fognak a munkához és így a drága idő veszendőbe megy. Alig, hogy a munka ismét rendes folyamatnak indult, megjelennek előjelei a közelgő zivatar-nak. Ekkor sebbel-lobban összekapkodnak a gabonából, a mit lehet, a többi pedig ott marad részint földönfekve s veretve az esőtől; mely ha vagy 10—14 napig tart, kicsirázik és értékének legalább felét elveszti. Így aztán, míg Péternek szép és izletes kenyér kerül az asztalára, Pál örökös panasszal van eltelve rosz gabonája és lisztje iránt és zugolódva eszi rosszabb és drágább kenyerét. Hogy kenyere rosszabb, annak oka földbirtoka szét daraboltságában keresendő, drágább voltának oka pedig abban rejlik, hogy munkáit a járás-kelésért is fizetni kénytelen. „Az idő: pénz“, mondja igen helyesen az angol. —

2. Másik hátránya a földbirtok szét daraboltságának az, hogy a megmunkálást nem lehet oly jól és pontosan eszközölni, mint az egy tagban levő földbirtoknál. Azt bizonyítja a tapasztalás, hogy az apró szétszórt parcellák hanyagabban műveltetnek, mint az összefüggő, közelfekvő birtoktestek. És ez könnyen megmagyarázható; mert hiszen pár száz □ méter föld megmunkálása végett nem szívesen futkos az ember fél óra já-

rásnyira s nem jó kedvvel hordja a trágyát oda. S ha mind- ezt kénytelen is tenni, iparkodik oly gyorsan végezni, a mint csak lehetséges, mert a határ különböző pontjain még 2—3 darab hasonló nagyságu föld vár a megmunkálásra, a mi körülbelül annyi időt vesz igénybe, mint a mennyi a közle- kedésre, járás-kelésre szükséges. —

3. Egy további hátrány az, hogy a veteményeket nem lehet a megkivántató ápolásban részesíteni. Ha valakinek példának okáért 8—10 hold földje van egy tagban, még ha nem is fekszik egészen közel, valahányszor munka adja magát elő, egész birtokát áttekintheti s minden gabonája és veteménye szeme előtt lévén, gondoskodhatik azok ápolásáról; figyelemmel kísérheti fejlődésüket, láthatja, mikor kell kapálni, gyomlálni sat. Egészen másképp áll azonban a dolog, ha ugyanily nagyságu földbirtok 7—8 vagy még több darabban a talán nagy kiterjedésű határ különböző pontjain szétszórtan fekszik. Ez esetben a gazda ritkábban látja földjeit, nem részesítheti veteményeit a kellő figyelemben, mert ezt sokfelé kell megosztania; minek következtében ez is, amaz is észrevétlen és elintézetlen marad és a gyom elhatalmasodik. —

4. Nem csekély hátránya a szétszórtan fekvő apró földdaraboknak az is, hogy sok trágya veszendőbe megy. Összefüggő földbirtoknál a trágyavesztés nem oly nagy és mivel a szekér folyton egy uton jár, a különben veszendőbe menendő trágyát könnyű fáradsággal össze lehet takarítani.

5. A hátrányok között említendő még azon körülmény is, miszerint a szét darabolt parcellák legtöbbjével nem lehet minden időben szabadon közlekedni, nem vezetvén hozzá alkalmas ut. Méltán nevezhető ez a legnagyobb bajok egyikének azok közül, melyek valamely földbirtokot terhelhetik és a hol e baj létezik, elhárítandó az, ha csak lehet, még a legnagyobb áldozattal is. Lehet-e nagyobb nyomoruság, mintha a gazda saját földjével való közlekedésben a helytelen felosztás miatt korlátozva van? Aligha, mert a földbirtok ut nélkül, hasonlít a késhez, melynek pengéje nincs. Tegyük fel például, hogy egy ily földön valamely vetemény nem sikerül és a gazda föl akarná szántatni és egyébbel bevetni, nehogy az egész évi hozam megsemmisüljön. E szándék a legjobb igyekezet daczára sem vihető keresztül, mert a földek köröskörül be lévén vetve, a szomszédok semmi áron sem bocsátják a gazdát ekével és ökrökkel saját földjére, ha őt ebben egyéb akadályok nem gátolnák is. Ha úgy gondolkozik a gazda, hogy földje kicsiny lévén, végezteti a szükséges munkát kézzel; ez esetben a termelési költség alig leend kevesebb a jövedelemnél. Arról nem is szólok, mily sors érné termését, ha azon időre megérve és letakarítva nem lenne, mint szomszédjaié. —

6. Venio nunc ad fortissimum! Méltán mondhatom ezt; mert a földbirtok szét daraboltságának csakugyan legnagyobb, hatásaiban és eredményeiben a főntebb elősoroltakat jóval fölül muló hátránya az, hogy a szakértelmet

nem lehet érvényesíteni. Nagy csapás ez egy képzett, okszerű gazdára mindenütt, főleg azonban ott, hol még mindig az átkos háromnyomású rendszer uralkodik. Heverő holt tőke itt a szakértelem, mely a gazdának semmit sem kamatoz. Hiában kísérténé meg itt bárki is a legujabb és helyesebb gazdasági elvek alkalmazását: hajótörést szenvedne minden igyekezete. Bármennyire meg legyen is győződve a gazda üzlete czélszerűtlensége és eljárása helytelenségéről; azért még sem térhet el attól, mégis minden szakértelmet nélkülöző szomszédaihoz kell magát alkalmaznia. Az őszi határban őszt, a tavasziban tavaszt kell vetnie s a hol a közönség ugarol, azaz földjei egy részét parlagon heverteti, hogy silány marháinak legyen hol rágodniok és a trágyát elhullatniok: ott ő is kénytelen parlagon hagyni földeit, ámbár nagyon jól tudja, hogy arra szükség nincs s hogy földbirtokán, ha ez egy tagban volna és ő kedve szerint gazdálkodhatnék, jövedelmét legalább is megkészszereshetné. Az ilyen körülmények között élő gazda helyzetét nem hogy enyhítené, de nehezíti, sőt elviselhetlenné teszi annak tudata, hogy ő tudna — ha lehetne. Réá nézve tagosított birtok, czélszerű vetésforgás, kiterjedtebb takarmánytermesztés, fokozott marhatartás, nyári istállózás, dús trágyázás stb. mindmegannyi kísértet, mik álmatlan éjszakáin felkelnek sirjaikból s bekopogtatnak hozzá, csak azért, hogy létezésökről hirt adjanak s vele ingerkedjenek.

A földbirtok szétदारaboltságának hátrányai az elősroltakkal még koránt sincsenek kimerítve; hiszen ha egyéb hátránya nem volna is, mint a legutolszor említett, már az egyedül bőven elégséges lenne arra, hogy a szétदारabolt birtok laikusok által netán felhozható látszólagos előnyeit és az ezek mellett felállított szokott érveket halomra döntse s bárkit is, ha nem is képzett gazda, de helyes felfogással s józan gondolkozással bír, a tagosítás buzgó apostolává avasson! Igen, tagosítás! Ez az egyetlen mód, mely által a birtokok szétदारaboltságával járó bajokat megszüntetni lehetséges. Tagosítás nélkül nincs üdv, nincs előhaladás a gazdára nézve. Épen azért, hol a tagosítás ez ideig még a jámbor óhajtasok közé tartozik, a hivatottak és ahoz értőknek kötelességük mindent elkövetni, minden megengedhető eszközt felhasználni annak mielőbbi keresztülvitele érdekében. A tagosítás létrehozása önként érthetőleg nem könnyű munka, mert a nehézségek és akadályok egész halma áll annak útjában; de azért jó akarattal és szakértelemmel párosult ügybuzgalom mellett nem lehetetlen, a mint hazánkban már számos példa bizonyítja. Megjegyzendő, miszerint a bevégzett tagosítás után többnyire azok lesznek annak legnagyobb barátai, kik előbb leginkább ellenezték.

A tagosítás keresztülvitelének nehézségei a dolog természetében fokszenek. Egyik nehézség a talaj egyenlőtlensége, mely miatt lehetetlen a felosztást mindenkinek kívánsága szerint és teljes megelégedésére eszközölni. — Egy másik, nem a természetben, hanem az emberek fejében rejlő akadály: ama szivósság, melylyel kiki az

atyjától és nagyatyjától öröklött földhez ragaszkodni szokott. Az atyai örökség iránti kegyelet szép dolog ugyan, de — ha bukás felé vezet, ha a szabad mozgást és cselekvést akadályozza, ha a jövedelmet nagy részben felemészti: akkor a józanabb elvek elől háttértbe vonulnia szabad és kell. Azt hiszem, nagyobb tiszteletet tanusítunk atyáink emléke iránt, ha munkánkat szorgalom, valamint idő- és pénzbeli takarékoság által jövedelmezőbbé tesszük, mint ha minden haszon nélkül folytonosan és szivósan ugyanazon rögöz ragaszkodunk. Vegyük csak komolyan fontolóra, hová kellene jutnunk, ha a már most is igen elaprózott keskeny földcskék még száz éven keresztül apáról-fiura osztatnának! Akkor birtokát nem egy gazda valószínűleg karjaival is átérhetné s termését markában is könnyen haza hordhatná.

A birtokegyesítésnek egyik módja az, ha az egyes tulajdonosok apró földjeiket lassanként kicserélik vagy egymástól kölcsönösen megvásárolják, míg egész birtokuk pár nagyobb, vagy egyetlen nagy darabban összesített. E mód azonban igen hosszadalmas és épen nem vezet a kívánt célhoz, mert ha egy-két értelmes gazda összecserélgetné is földjeit, még mindig maradnának számosan, kik az okos szóra és jó tanácsra nem hallgatva, méltányos cserére semmi szín alatt rábirhatók nem lennének. Egyetlen mód marad tehát — a tulajdonképi tagosítás, vagyis az összes földbirtokok olynemű felosztása, hogy sajátját minden gazda egy darabban kapja ki s hogy minden egyes birtok megfelelő uttal láttassék el.

A tagosítás eszméjének népszerűsítésére sokat tehetnek az értelmes szakférfiak által tartott nyilvános értekezések, melyek előtt az utat természetesen már jó előre elegyengetni kellene a tárgynak egyesek között és kisebb körökben való megvitatása által. Vanuak ugyan mindenütt a világon olyan emberek, kik minden közhasznu törekvésnek útjában állanak; de azok által ne engedjük magunkat megfélemlíttetni és az igazság kimondásában s elveink, jobb meggyőződésünk diadalra juttatását célzó törekvéseinkben gátoltatni.

A tagosítás eszméjének terjesztésében sokat tehetnek még a gazdasági egyesületek és ezek nem is mulasztják el minden rendelkezésükre álló eszközt és kínálkozó alkalmat felhasználni, hogy e téreni hivatásukat teljesítsék. Az eddig létrejött tagosításokért is az illetők a gazdasági egyesületeknek bizonyára igen sokat köszönhetnek.

A tagosítás a gazdasági üzlet fejlődésére sokszoros kihatással van; a mennyiben azzal a talajjavítások, pl. az alagsóvezés, valamint a czélszerűbb művelési mód karöltve járnak; a mi aztán ismét az újabb és jobb eszközök behozatalára vezet stb. —

— Az előadó végül még röviden kiterjed a kormány kötelességére is, erről azonban a nemes gróf oly behatóan értekezett, hogy itt minden további szó felesleges. —

A cukorrépa Erdővidéken.

Végre valahára egy a gyakorlatból jött közlemény, mely korántsem vonva tagadásba a cukorrépa előnyeit, a hátrányokat is megfelelően hangsúlyozza s kivált a gyár eljárását kissé különös világításba helyezi. Az érdekes czikk — melyet Zöld Sándor irt a „Székely Nemzet“ egyik közelebbi számában — rövidre vonaa így hangzik:

A létesülő botfalvi cukorgyár-részvénytársaság felhívására tetemesen irtunk alá, ki egy-egy félholdat, ki egy holdat s voltak olyanok is, a kik több mint 20 hold földet kötöttek le. A székelykisbirtokosok is jóhiszeműleg adták alá magukat a cukorgyár által előirt kötelezettségeknek, de a kedvező termés daczára is a termelőknek évi fáradsága (egy pár termelő kivételével) kárba veszett, holott termésünk mind minőség, mind mennyiség tekintetében kedvező volt. A bajt részben annak is tulajdoníthatjuk, hogy a gazdaközönség előtt teljesen ismeretlen volt a répa művelése, s különösen annak kiszedése és kitisztítása, a melyre a kiküldött felügyelők sem adtak kellő utasítást, sőt annak idején eltűntek s a napszámos nép is teljes gyakorlatlan lévén a takarítás módjával, az erre fordított költség nem áll arányban a répa értékével; a mi miatt a termelők reményei meghiusultak.

Az „Erdővidéki“ termelés holdankénti átlaga 160—200 métermázsára tehető, a melyből a középtermést véve, t. i. 180 métermázsát, egy hold bruttójövedelme 128 frt 25 krt, a kiadás pedig 110 frtot tesz; u. m. egy hold megszántása és elvetésére 6 frt, első kapálására 20 napszám à 50 kr. 10 frt, második kapálásra 30 napszám à 50 kr. 15 frt, egyezés és ritkítás 10 napszám à 50 kr. 5 frt, harmadik kapálás 20 napszám à 50 kr. 10 frt. A kiszedés és tisztítás, azaz takarításkor, kedvező idő esetén is a rövid napok miatt 120 napszám à 40 kr. 48 frt. Leszállítás a közelebbi állomáshelyig 10 frt. Adó és a szükséges eszközökre 6 frt. A kiadás összesen = 110 frt, maradt tiszta jövedelem egy hold után 18 frt 25 kr., melyhez a répalevelek és a levágott szeletek nincsenek ugyan odaszámítva, de ezek oly hamar erjedésnek és rothadásnak indulnak, hogy azoknak eltartásáról gondoskodni a reá fordított fáradság miatt sem érdemlik meg.

A fentebbi tiszta jövedelem nem mondható valami fényesnek s ebből kifolyólag azon kérdés tehető fel, hogy a jelenlegi alacsony ár mellett, — t. i. 75 krral métermázsánként érdemes e és gazdasági szempontból hasznot hozó-e a cukorrépa-termelés? Határozottan a gyakorlatra hivatkozva nemmel felelek és pedig azért, mert a legkedvezőbb termelési eredményt véve is fel, még akkor is a jelenlegi ár mellett a pityóka vagy törökbuza termelése kevesebb fáradsággal több hasznot hoz, másfelől a cukorrépa mivelése gyors munkát igényel s a gazda egész idejét és lelkét igénybe veszi s annak kiszedése is a legváltozóbb időre esik, a mikor egy fagy tönkre teheti az összes termését, a miért a gyár kártérítést nem nyújt.

Azért óva intem a gazdaközönséget, hogy csakis legalább 1 frt 20 kros ártétel mellett termeljenek és jövőre csak azon esetre biztosítsák a termelést, ha a gyár az árfelemelést elfogadja. —

Könyvismertetés.

A kertészeti zsebnaptár megjelent 1890-re is, irta Pál gazda a Legrádi testvérek megbízásából, ára 1 frt 40 kr., bérmentes ajánlott megküldéssel 1 frt 55 kr.

E csaknem egészen friss kis mű édes testvére a hülgyek-, tanítók-, orvosi- s más a Legrádi testvérek vállalatában megjelent csinos kiállítású szaknaptáraknak.

Végzetlen figyelemmel van összehozva a zsebkönyvben minden e szakba tartozó dolog; s mondhatni a legtöbb nagyjában meg is állhatja a helyét. Van azonban benne sok olyan is, a mi a mondottak szerint teljesítve, nem vezethet a kívánt eredményhez, mint pl. a hol az alma, körte magvakát hét (7) cm. mélyen vetteti árkokban; s más magokat „nagyság szerint 3—10 cm. mélyre vagy épen szélesen szórva“. Igen helyesen, az októberi magvetést ajánlja, de féltvén a földbe helyezett magvakat az egerektől, bevértatja a tavaszt, avval a megjegyzéssel, hogy „az ilyenkor vetett mag ritkán fog elegendő nedvességet fölszini, hogy erőteljesen hajtszon.“ Holott azt kell vala mondania, hogy a tavasszal vetett magvak egyáltalában nem szoktak azon a tavaszon kikelni s különösen a csontárok, keménymaguak.

Az összes kertészeti tudnivalókban alig van egyetlen czim, a melynek tartalma részben kifogás alá ne eshetnék, pedig 70—80-ra megy a czimek száma, s a mint föbbebb is jeleztük, oly gonddal szedetett össze minden a kertészet körébe vágó kérdés, hogy alig-alig maradt e tekintetben kívánni való! Sőt van igen sok, a mi még későbbre is halaszthatott volna. S van teméntelen utmutatás, a mely a dolgok végzését tulságos költségbe keríti, — egyszerű kézi eszközök helyett a drága és még soha eléggé sikeresen nem használható ojtvány kapáló stb.-féle ekéket s más eszközöket ajánlván.

A mint czime mutatja, kertészek részére szerkesztett e naptár, de hol vannak azok az extra kertészek Magyarországon, a kiknek még ma így irhatnánk?

Örömmel üdvözljük a Legrádi testvérek vállalkozó szellemét s igen tisztelt (Mudrony) Pál gazdatársunk tág körben ismert sikerdús működését is, de igen kérnök, hogy a lehetőségig tartanak jövőre szem előtt a szerényebb sorsu és e téren korlátoltabb ismerettel bíró, sokkal nagyobb számot tevő, kertészkedni vágyó és szerető társainkat s a helyett a végzetlen sok helyett jövőre adjanak „kicsit, de jót, azaz teljesen korrekt és teljesíthető utmutatásokat.

Az a „gyümölcs-nomenclatura;“ azok az „ujabb“ meg „új“ gyümölcsfajok; „Bereczki által le nem irt régi fajok,“ s Isten tudná mi más tulságba vivések, úgy hisszük, jó darab ideig mellőztethettek volna! Hisz csak alig bontakozhatánk ki abból a végzetlen számot tevő gyümölcs-féléből, s állapíthatta meg erdélyi gazd. egyletünk kertészeti szak-

osztálya 15-féle alma, 20-féle körte, 6-féle szilva, 6-féle cseresznye s ennyiféle meggy és kajszint, a nagy körültekintéssel tanulmányozott 20 évi munka után, — s már ismét rántsuk vissza a dolgot a régi zavarosba?! —

Különben úgy látszik, „Pál gazda“ nem ismeri az erdélyiek e nemű ténykedését s még arról sincs tudomása, hogy van gazdasági egyesületünkben egy oly „körmönfont“ kertészeti szakosztály, a mely 20 év leforgása alatt alig mulasztott el egyetlen szerda délutánt, hogy üléseit meg ne tartsa és igazi tanulmányt csináljon id. Bodor Pál elnökle mellett, a maga elé tüzött dolgokból. Forgassa föl csak a zsebnaptárt szerkesztő Pál gazda ur az „Erdélyi gazda“ említett évfolyamait s abból meg fog győződni, hogy miként kell előre vinni az ügyet, — illetve megmutatni a tapasztalatlanoknak, hogy hova jutottunk maig egyben-másban s különösen a gyümölcsészetenben.

Naptára 261-ik lapján még a hazánkban létező kertészeti egyleteknek is tért szentel a szerkesztő ur, — föl- említvén ott a segesvári komló-egyletet, lőcsei, nagy-enyedi gyümölcsészeti, tiszafüredi, turi fanemesítő (Torda-aranyos-megye), jolsvai cseresznyés, gyergyó-ditrői, pápai, pécs-baryai, „országos magyar“, felső hontmegyei gyümölcsfa-tenyésztő s még egy pár ilyszerű egyesületet; de arról, hogy a miénk létezik s csinált valaha valamit (távol minden elbizakodott önhittségtől, az erdélyi gazd. egyeslet gyümölcsészeti-kertészeti szakosztálya eszközölte azt az eredményes állapotot, a melylyel ma dicsekedhetnek hazánkfiai) elfeledte említést tenni.

Elég az hozzá, hogy mi ismételten üdvözöljük ugy a kiadót, mint az „író“, azaz szerkesztőt s kívánjuk, hogy minél többen vegyék meg s ismerkedjenek meg naptárunkkal s mondják el esetleg nézeteiket affelől, hogy jövőr e m i t é s h o g y a n ? ! Különben, ha időnk engedi, — egyik-másik ághoz — a tél folytán mi is hozzá szólunk.

Szentgyörgyi Lajos.

Példás község!

Örömmel értesülünk arról, hogy Ilyefalva községben a mesterséges takarmánytermelés oly nagy lendületet vett, hogy most már mintegy kétszáz metermázs a lóhermag vár eladásra. Nagyobb uradalmak, magkereskedők bizonyosan jól teszik, ha így első kézből, ezen szorgalmas gazdaktól fedezik szükségletüket, honnan kívánatra mintákat is kaphatnak. E tekintetben legcélszerűbb lesz Gál Károly tanító urhoz (lakik Ilyefalván, posta helyben) fordulni, ki a közvetítést kétségen kívül teljes készséggel fogja elvállalni. —

Gyümölcskedvelőknek.

Akárhányszor történik nálunk kérdés az iránt, hogy oly gyümölcs, melyet az erdélyi gazdasági egyeslet nem szaporít (például őszi barack, mogyoró stb.) vajon hol volna megbízhatóan kapható? Ez uttal csak egy, de teljesen hiteles forrást nevezünk meg, a midőn tudatjuk, hogy Szentgyörgyi Lajos urnál itt helyt Kolozsvárt több jeles faj

őszi barack csemete, hétféle legbecsesebb faj eper, (köz- tük fehér és piros, hónapos stb.), sárga és kétszer termő piros málna, legszebb választéku mogyoróbokrok, nagyféle piros ribizskék és egreszek, valamint igen jó és erős 2—3 éves spárgagyökerek kaphatók. A ki innen vásárol, még azon előnyben is részesül, hogy már kipróbált fajokra tesz szert, mert a tulajdonos, mint buzgó gyümölcsész, folytonos kísérletezés alapján állapítja meg a szaporításra méltó fa- jokat.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1889. november 11-én.

Tartatott elnök Szabó József elnökle alatt, jelen voltak: Báró Bánffy Ernő alelnök, Szentgyörgyi Lajos, Dr. Szentkirályi Ákos, Ritter Gusztáv, Jakab László, Báró Bánffy Jenő, Dr. Hintz György, e. pénztárnok és Gamauf Vilmos, e. titkár.

198. Az október 17-iki ülés jegyzőkönyve felolvas- tatván — a mainak hitelesítésére Báró Bánffy Ernő, Ritter Gusztáv és Dr. Szentkirályi Ákos kéretnek fel.

199. Pénztári jelentés október hóról, mely szerint 1391 frt 96 kr. bevétellel 529 frt 99 kr. kiadás áll szemben — tudomásul szolgál.

201. Velicska Lajos tagtárs marossolymosi földbirtokos Szentiványi Gábor urat egyleti alapító tagul ajánlja — örömmel fogadtatván, az alapítványi kötelezvény aláírás végett ki fog küldetni.

202. E. titkár tudatja, hogy Gál Zsigmond alapító tag elhunyt, — sajnos tudásul szolgál.

203. Kertészeti szakosztály előadója Szentgyörgyi Lajos a 183 jkvi pont folytán az új köztelki szerződésre nézve előadja, hogy a szakosztály az eddigi általányösszegnek (370 frtnak) 36 frt 13 krral (tehát 406 frt 13 krra) való felemelését indokoltnak tartja és elfogadásra ajánlja, — tüzetes eszmecseré után választmány a javasolt általányfelemelést elfogadja s a szerződés szövegezésével a szakosztály, majd kiállításával az elnökség bizatik meg. A szerződésnek kötelező mellékleteként egy részletes utasítás fog szintén a szakosztály által szerkesztetni (mely a műszaki teendőket öleli fel) és a titkár által ellenőriztetni; ezen utasítás a tapasztalatok és körülmények szerint tármikor meg is változtatható. Végre kimondatott, hogy a külesin emelése tekintetéből a bejárat melletti káposztás föld a csür tájékára helyeztessék át és a felszabadult terület diszesebb felhasználásáról a kertészeti szakosztály gondoskodjék.

204. Az erdélyrészi méhészegylet kéri, hogy az „Erdélyi gazda“ és a „Méhészeti Közlöny“ közötti viszony 1890-re is fenntartassék és egyszersmint — számos tag óhajtásaképpen — ajánlja, hogy a két lap jövőre nem negyed- hanem nyolczadrét (könyv) alakban jelenjék meg, — választmány a két lap eddigi viszonyát az 1890-ik évre is fenntartja, valamint ahhoz is készséggel hozzájárul, hogy mindkét lap jövőre nyolczadrét alakban adassék ki, a mi a kezelhetőséget lényegesen emelni fogja.

205. Ministerium 60189 sz. a. tudatja, hogy a bonczhidai fedező állomásra kihelyezett „Kalandor“ mént, miután kellően igénybe nem vétetett, mással (névszerint „Deceiver“-rel) óhajtja kicserélni, előbb azonban az egyesület véleményét kívánja meghallgatni, — választmányának nincs kifogása az ellen, hogy „Kalandor“ helyét a jónak elismert „Deceiver“ pótolja, azonban kötelességének tartja felsorolni azon okokat, melyek valószínűleg a mén keresettségét csökkentették.

206. Egan Ede az állatkiállítási szakosztály idei közgyűlésén az erdélyi szarvasmarha-tenyésztés érdekében tartott előadásának szövegét küldi be s annak kinyomatására intézkedést kér, — miután az előadás az önálló szakosztály kebelében tartatott, a jelen szöveg is oda lesz átteendő, miről Egan ur értesítendő; a nagyfotosszerű és igen alapos dolgozat terjesztéséhez azonban választmány is készséggel hozzájárulni hajlandó.

207. A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek végrehajtó bizottsága a november 18-án tartandó nagygyűlésre 3 szavazó és tetszés szerinti számú tanácskozási képviselőt kér kiküldeni; — ez alkalomra képviselőül felkéretnek Tisza László tiszteletbeli elnök, Bokros Elek és Dr. Szentkirályi Ákos tagtárs nrak. A végrehajtó bizottság pedig fel fog kérni, hogy jövőben, a mennyire lehet, az előadói munkákat választmányunknak jó eleve megküldeni sziveskedjék, hogy azokkal szemben állást foglalni s képviselőinket utasítással ellátni lehessen.

Hitelesítik:

Báró Bánffy Ernő,

Ritter Gusztáv,

Dr. Szentkirályi Ákos.

Szabó József,

egyl. elnök.

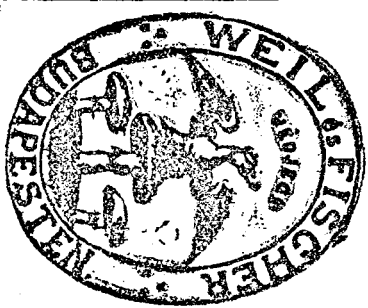
Gamauf Vilmos,

e. titkár.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Ügynökök megfelelő %-ban részesülnek.

VII. és XII. OSZLOP.

Uj iparág meghonosítása, hulladékok és melléktermékek észszerű értékesítése, nagyban termelés és versenyképességért.

FISCHER és HINDBERG
ezelőtt Well és Fischer
vegyészeki kátrány-termékek, karbolanv karbolanvas masz, Karbol-oleum, kőfedelmek és facement-töltés

GYÁRKA.
Budapest, Kálvária sorokszárait 9607

CARBOL-OLEUM

legelőszob dióbarna színű fatöltségre és zsindelytöltségre, kerítésre és gazdasági és közökre, melynek használata folytán elpusztíthatatlan tartósságot nyer a fa, a mázolás akárcsi végzetéi.

A carbol-oleum ára:

hordókban 100—200 kg-ig	17 kr
100 kg. kisebb edényekben	19 „
5—10 kg. próbaküldemények	22 „

Ajánlja egyszerű mind vörös, zöld és pala barna kátránytöltséket zsindelytöltsékek mázolására

Gyártmányokról árjegyzéket és használati utasításokat ingyen és bérmentve küldenek.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Árpa	Zab	Török-búza	100 kiló		1 köbméter tüzifa	1 kiló marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Budapest	november 14	métermázsa	825	—	710	608	720	483	—	—	—	—
Brassó	november 8	hektoliter	620	400	410	460	250	420	320	150	260	40
Deés	november 12	„	760	640	600	—	312	460	360	200	280	28
Fogarás	november 11	„	600	530	350	—	220	400	250	130	200	32
Gyula-Fehérvár	november 9	„	600	550	500	—	300	320	250	170	230	31
Kézdi-Vásárhely	november 7	„	580	—	395	340	250	380	400	90	220	28
Kolozsvár	november 14	métermázsa	760	—	680	—	620	420	350	180	300	38
Maros-Vásárhely	november 14	„	780	735	735	595	648	520	360	210	280	32
Nagy-Szeben	november 8	hektoliter	560	440	460	—	270	340	170	110	350	36
Nagy-Várad	november 12	„	551	444	451	321	254	250	300	180	320	48
Sepsi-Szt.-György	november 11	„	590	540	410	400	230	350	400	150	150	32
Szász-Régen	november 14	„	565	460	385	300	190	385	260	180	260	28
Torda	november 9	„	625	400	375	350	250	325	300	30	225	32